IMPRESIONS D'UN EXCURSIONISTA

Excursió a les goles de l'Ebre i al far de Buda

Molts dies, al vespre, en retornar del camp a la meva ciutat volguda, m'he parat a contemplar les llums primeres que arreu apareixen, tant en el firmament com en la terra. I, entre totes, una d'elles, situada allà al lluny, amb contínua discontinuïtat, símbol de vida, sorgeix per a desaparéixer tot seguit, deixant, sempre que l'he vist, una pregona impressió en la meva ànima.

Molt jove, encara, vaig saber que aquella llum és el resplendor que, de minut en minut, emet el far de Buda. Des d'aquell instant, aquella llum que viu, va ésser per a mí quelcom més que les altres. Fita lluminosa d'un ampla camí que tants germans nostres han seguit, en cerca de millor esdevenir a les terres del Nou Món, constituí, durant alguns anys, un turment pel meu esperit, on lluitaven el parpelleig del farell i la silueta sonora del campanar.

Per fi, el campanar va triomfar, i la que fou llanterna de les meves il·lusions, continua fent senyals, però, avui em sembla que ja no em crida a mí, lligat a la meva terra nadiua per un passat i un present més forts que l'esdevenidor.

Per això, quan vaig saber que nostra activíssima Secció Excursionista organitzava, atenent l'amable invitació de la mateixa Secció de l'Ateneu de Tortosa, una visita al far de Buda, no vaig perdre un minut en sol·licitar una de les places que gentilment els companys de Tortosa ens oferiren. Volia, desitjava visitar el lloc on està emplaçat el fanal d'ensomni que tan fondes emocions m'ha produït i que, avui, encara, m'evoca records de joventut.

Arribà el dia tan esperat, i amb varis bons companys sortirem cap a Tortosa. El nou dia naixia quan ens dirigirem al vapor *Anita*, que prop del marge del riu Ebre ens esperava.

Per la gran arteria s'escolava l'aigua mansament, dessangrant les terres altes, les terres seques i pobres, les terres on nàixen rius de carn humana que desemboquen en els ports, per a abandonar, amb perllongat vol, la pàtria.

Ebre avall, el vapor, digne dels temps de Fulton, ens feia descobrir meravellosos paisatges. Calia agraïr-li la seva prudent marxa. Aquelles terres, pel riu formades i pel riu regades, com mare amorosa que no oblida nodrir els seus fills, presentaven bellíssimes i variades perspectives, sorprenents i màgics efectes de llum, tan nous per a mí com podria ser-ho una visió de la terra en els temps geològics passats.

Començà la desfilada: Amposta, centre comercial d'aquella comarca, cada dia més extensa; Jesús Maria, La Cava i La Enveja amb les seves noves construccions que recorden els nostres «masos» i fan oblidar les míseres barraques d'antany; l'illa de Buda, que l'Ebre quasi encercla amb els seus poderosos brassos, illa on els magnats fan llurs grans caceres d'ànecs, plena d'estanys i focus de pal·ludisme.

Després de tres hores i mitja de navegar ens trobarem en la gola del riu. Perennals testimonis de les seves bodes fastuoses i eternes amb la mar, són, a l'extrem esquerra del delta, les miserables barraques dels pescadors, situades sobre terres que emergeixen pocs centímetres del aigua, batudes per la mar de llevant; i a l'extrem dreta, el far de Buda, sòlida construcció metàlica, apta per a resistir els més furiosos temporals, alçant la seva antorxa a 52 metres. En front de la gola la barra enorme, la recent

formació que ha de venir amb els anys a augmentar, en centenars d'hectàries, l'illa, ja molt extensa, de Buda.

Desembarquem. En grups de dotze persones ascendim fins dalt de la torre. El panorama que des d'alli s'ovira no pot oblidar-se en tots els dies d'una existència, per perllongada que sia. El delta, com un tascó partit fendeix la mar. El golf immens de Sant Jordi ens parla de l'obra dels segles. La mar es va terraplenant i les muntanyes que al lluny es veuen, avui tan altes, el Montsià, els Ports de Beceit, el Caro, Cardó, devallaran fins la mar, transportades lentament, amb constància infinita, per les aigües del Ebre. I, Amposta serà lo que avui és Tortosa, i La Cava lo que Amposta, i la petita població de Buda lo que la Cava, i les barraques lo que Buda, i el far serà traslladat per a deixar lloc a les barraques i així, continuament, pels segles dels segles, nous pobles naixeran, i les terres pàtries es faran més extenses.

Girem la mirada enlaire i, allí, al alcanç de la mà, veiem la llàntia de nervis daurats, lentes límpides i prismes cristal·lins. Apagada i quieta, semblava adormida. Amb pler hauria esperat veure l'antorxa flamejar, llençar els resplendors al espai, moure els seus aspis de llum, per a reconeixer-hi el ser que em temptà i volgué torçar el meu camí..., mes no pogué ésser. El vapor tardaria quatre hores i mitja en remuntar el riu. Una més que a la devallada i calia, doncs, tornar a embarcar.

Amb recansa abandonarem el far, on quedaren els torrers, ermitans de la mar, exilats voluntaris en el llindar de les terres en compliment d'un deure humanitari, homes forts que han sabut renunciar a la vida en societat. Al marxar els compadirem i qui sab si, amb més raò, ells ens compadiren a nosaltres.

Riu amunt, el sol de cara, els paisatges prengueren noves encisadores formes. Fotxes i gavines atravessaren el riu. En les terres marginals homes i dones repicaven arroç. Sobre aquelles vides planava l'espectre del pal·ludisme. La quinina, el medicament heròic, és per a ells una eina més de treball. L'*Anita* avençava amb fadiga vencent la suau empenta de les tèrboles aigües. Damunt coberta ens haviem reunit els 200 excursionistes. Franca alegria i animades converses. Les belles tortosines saludaven amb gentilesa als habitants de les riberes, que acudien encuriosits a dir adéu a l'eixam que passava. Inestroncables temes per a un artista i pregones sensacions per a qui sàpiga sentir, encara que tingui de passar pel dolor de no saber-les representar per cap dels variats mitjans que l'intel·ligència dòna a l'home. Egoista per força, servo en el meu esperit les imatges més belles que mai m'hagi ofert la contemplació de la Natura.

En arribar a Tortosa els companys de l'Ateneu, sempre atents, ens proporcionen uns moments delectables fent-nos objecte d'inmerescudes distincions. Visitem l'entitat, fogar de nobles ideals, i ens conten llurs benemèrits esforços per a tenir una tribuna, una biblioteca i unes aules. Contratemps, lluites, intrigues, tot ho soporten amb resignació, per tal de continuar l'obra redemptora. Al oïr-los no poguerem menys que recordar els primers anys del nostre CENTRE DE LECTURA. Potser també a ells els reservi l'esdevenir la gegantina puixança de la nostra entitat, que no en va els grans exemples dels bons patricis són llevors sembrades que algun dia poden germinar.

Sortim del Ateneu i pel carrer de Reus—que el nostre *cicerone* té la gentilesa d'esmentar, recordant els dies en que nostra ciutat complí amb el seu deure envers el poble germà, atuït per formidable catàstrofe—ens dirigirem a visitar el Parc formosíssim, situat prop de la gran Plaça Mercat, obres ambdues que, junt amb altres no menys interessants, deu Tortosa a haver tingut un *home*, que va saber deixar estela persistent del seu pas pels càrrecs públics, exercint-los més que ostentant-los.

Des d'aquestes pàgines he de reiterar als bons amics del Ateneu les gràcies més expressives per les seves delicades atencions, desitjant que prompte hi poguem, tots, correspondre afectuosament en fernos la visita promesa.

Per últim, amics de l'Excursionista, moltes mercès. Mercès a vosaltres, que per vostres dots d'organitzadors i per vostre lloable afany de recrear-vos i d'instruir-vos en la contemplació de les belleses naturals, em proporcionareu el mitjà de cisellar en mon cor una visió de meravella.

KRYPTOS

1.er de Juny 1924.